

di. quest. 21. Lotter. de re benef. iur. lib. 1. quest. 34. n. 29. Pet. Greg. syntagm. lib. 40. cap. 10. à n. 6. ubi addit, aliud esse Notorium præsumptum, cum scilicet notorietas nititur præsumptione, ut quando quis communiter pro filio alicujus habetur, quia ab illo filius nominatur, & tractatur ut talis.

60 Ex his defendi potest Ripa, si dicamus loqui de notorietate judiciali; nam in iudicio actus transitorius, seu momentaneus, notorius proprie fieri non potest, cum necessario per testes, aut instrumenta sit probandus; quod secus evenit in actu permanente, qui cum oculis iudicantis subjici possit, probatione alia non eget; Joseph. Ludovic. decis. 62. h. 21. Mascard. conclus. 1106. nu. 20. Tondut. supra part. 1. cap. 41. nu. 12. quare stridit verbo. Notorium, sumpto, vera est Ripa assertio, quia actus momentaneus notorius proprie fieri non valet in iudicio, sicut permanens.

61 Ex quo egregia oritur differentia inter Notorium transiens, & permanens; hoc enim juris & de jure præsumptionem elidit; illud adversum eam non admittitur; Menoch. de præsumpt. lib. 1. q. 67. nu. 3. Alciat. eod. tract. part. 2. n. 15. Roman. conf. 350. Idemque juris est quoad rem iudicatam; Menoch. & Alciat. ibidem, Felin. in ca. quoniam contra, fallent. 4. de probat. Præerea ubi adest Notorium facti transeuntis, ordo iudicarius servari debet; non sic permanentis, nam ille omittitur; Menoch. lib. 2. de arbitrar. cas. 235. n. 14. Aretin. conf. 163. n. 6. Grammatic. decis. 36. n. 44. Pet. Gregor. num. 6.

Verum immerito Bartolus reprehenditur.

Quamvis Ripam defendere conati fuerimus; tamen Bartoli sententia, cui D. Covar. accedit, falsa non est, si Notorium in sua lata significatione accipiat, tam de notorietate propria facti, quam impropria juris.

Verf. Item idem Alexander.

62 Negativa simplex, sive indeterminata, potest per adversarii confessionem, vel instrumenta probari; Tondut. d. cap. 4. §. 1. n. 20. Cyriac. tom. 2. controvers. 32. n. 7. Bart. in l. fin. quest. 1. C. de reb. credit. Herculan. supra, n. 167. Menoch. conf. 259. n. 5. Pacian. lib. 1. cap. 37. n. 7. & cap. 38. n. 2. cum aliis capitib. seqq. ubi latissime de modo probandi Negativam, Mascard. conclus. 1087. n. 11. Flamin. de resignat. benefactor. lib. 11. quest. 14. n. 10. Cardos. supra, verb. probatio, n. 31. Surd. 300. n. 11. Farinac. d. quest. 65. à nu. 218. Amat. sup.

Ibi: Et tamen per hoc, notorium quid efficitur.

63 Notorium dicitur, quod per confessionem partis, instrumenta, vel alias legitimas probationes constat ex actis, Menoch. ex aliis, d. cas. 160. n. 6. Mascard. conclus. 1101. à n. 13. Joseph. Ludovic. decis. 20. n. 2. part. 1. Farinac. supra, part. 1. quest. 9. n. 20. Aldred. de religiof. disciplin. lib. 1. cap. 5. §. 2. n. 10. Acta enim rem notoriam efficiunt, Farinac. d. quest. 21. n. 14. Surd. conf. 154. nu. 25. Roland. conf. 41. n. 30. vol. 1. Bec. conf. 40. n. 3. vol. 1. Sed hoc improprie Notorium dicitur, quia non facti veritate, sed juris autoritate nititur: potest enim aliqua tergiversatione excusari, nempe falsitate probationum, vel ipsius consentientis mendatio; lib. 1. & per totum tit. C. si ex fals. instr. vel testim. iud. sit, l. 1. §. Si quis ultrò ff. de question.

Ibi: Sed hec vera sunt de Notorio juris.

Quid sit Notorium juris, & quid facti? dictum est supra, num. 59.

Ibi: Sed & id locum obtinet in Negativa.

De Negativa coarctata, ejusque probatione; 64 Pacian. lib. 1. ca. 40. per tot. Menoch. l. 2. præf. 50. n. 13. Lotter. de re beneficiar. lib. 3. q. 26. n. 93. & 94.

Verf. Ex his apparet.

Istis addenda sunt tradita supra, n. 55. pro interpretatione d. si constanter; ex illis enim colligitur, verum esse, quod, Bartoli sententia rejecta, hic D. Covar. docet: ex quo enim legitime paupertas per testes probatur evidentissime constat, mariti facultates ad exactionem dotis non sufficere, Bartoli verò opinio recipi poterit, cum mulier intendit probare, virum suum ad inopiam vergere; quoniam tunc non erit satis, ut testes asserant, viri facultates ad exactionem dotis non sufficere, nisi addiderint, id manifestum esse: quod Ulpianus desiderat.

AD CAPUT VII.

Pluribus eodem incendio vel ruina peremptis, quis alteri supervixisse præsumatur.

SUMMARIUM.

- 1 Agentes de materia enumerantur.
- 2 Feminas majus robur habere in sustinendis vulneribus quam viros, an verum sit?
- 3 Masculo, & femina uno partu editis, ille prior egressus creditur.
- 4 Si vir & femina pro eodem crimine sint torquenti, ab hac incipit tortura.
- 5 L. nihil inter est 32. ff. ad leg. Jul. de adulter. exponitur, & num. 6.
- 7 Mare, & femina eodem conflictu peremptis, quis prior de esse præsumatur & n. 56.
- 8 Cum quid defertur conjugi, qui in matrimonio decesserit, utroque simul ruina vel alio modo extincto, debetur & num. 9.
- 10 Donatio inter virum, & uxorem, utroque simul mortuo, confirmatur.
- 11 Idem est inter patrem, & filium-fam.
- 12 Donatio inter conjuges, ut confirmetur morte, traditionem requirit.
- 13 An facta sit satis?
- 14 Dominium rei donata inter conjuges penes donatarium permanet, etsi tradatur.
- 15 In Hispania num donatio inter virum & uxorem subsistat.
- 16 De ratione l. si inter, ff. de reb. dub.
- 17 Donatio inter conjuges morte civili confirmatur.
- 18 De interpretatione d. l. si inter, & n. 19.
- 20 Donationes inter virum & uxorem, an favorabiles, vel odiose habeantur.
- 21 Si vir & uxor, quorum unus alteri donaverit, diverso loco, aut tempore decessant, & quis prior mortuus ignoretur, successori qui egerit, onus probationis incumbit.
- 22 Donatio inter conjuges putativos morte non confirmatur, imò prius est nulla. Limitatur, ibid.
- 23 Nonnulla circa l. ex facto 17. §. Si quis autem ff. ad Trebellian. adnotantur.

- 24 Substitutus si sine liberis institutus decessat, an teneatur probare, filios non existisse mortis tempore? & n. 32.
- 25 Aegyptiorum ratio, propter quam hominis vitam ad centum annorum restrixerunt, & n. 26. 27.
- 28 Homo ad centum annos vivere an præsumatur? & n. 31. 34.
- 29 Homo mortuus præsumitur, centum elapsis annis ab ejus natalitate.
- 30 Vitam vel mortem alicujus allegans, ad probandum astringitur.
- 31 Allegans vivere aliquem, quem vixisse constat, num ad probationem teneatur?
- 35 Substitutus pupillaris an, & quando probare teneatur, eum, de cujus hæreditate agitur, intra impubertatem obiisse, 36. & 37.
- 38 Distinctio Bartoli inter dispositionem legis, & hominis improbatum.
- 39 Quoties ex statuto lucrum aliquod defertur ei, qui ex conjugibus supervixerit, utroque una extincto, nihil debetur. Quod ampliat ibid.
- 40 De intellectu l. quod de pariter, ff. de reb. dub. & n. 41. 42.
- 43 Substitutus, & substitutus, si eodem casu simul perierint, substitutio evanescit.
- 44 Mortuo simul donatore causa mortis & donatio donario consistit.
- 45 Pluribus pariter extinctis eodem naufragio, aut ruina, nullus prior, aut posterior obiisse creditur.
- 46 Ratio ad l. ex facto 17. §. Si quis autem, ff. ad Trebel. redditur.
- 47 Patre cum filiis eodem casu perempto, quis prior decessisse præsumatur.
- 48 Favore matris filius patri supervixisse creditur, etiamsi sit impubes, num. 49.
- 50 Pubes à pupillo non differt quoad corporis vires si proximis sit impubertati.
- 51 Infans cum genitrice extinctus, prius periisse præsumitur in casu l. inter focer. ff. de pact. dot.
- 52 Pupillus sit una cum sibi substituto pereat, non creditur prior spiritum emisisse.
- 53 Filius cum parente liberto si simul occubuerit, supervivere favore patroni non censetur.
- 54 Quid in patroni hærede.
- 55 Deciso l. ex facto 17. §. Si quis autem, ff. ad Trebel. an habeat locum si ascendens substituit?

DE his scripserunt latissime Jacob. Menoch. de præf. l. 6. præf. 50. Alciat. eod. tract. reg. 1. præf. 49. Pacian. de probat. l. 2. c. 7. ex n. 10. & c. 8. Ludov. Chamar. de probat. l. 1. c. 21. Card. Mant. de conject. ult. volunt. l. 5. tit. 9. à n. 6. cum seq. Costa in l. qui duos §. Cum in bello, verb. Divus Adrian. cre. d. c. & verb. Patrem prius mortuum, Hugo Donel. in d. §. Cum in bello, & in l. si inter, ff. de reb. dub. Fontanel. de pact. nupt. tom. 1. claus. 4. glof. 7. p. 2. à n. 38. Gomez Vaio in praxi, l. 2. c. 72. Marc. Ant. Peregr. de fideic. art. 43. Signorol. conf. 9. Vincent. de Franchis dec. 454. Cacheran. Pedemont. decis. 108.

Ad Num. 1.

Hæc sententia, etsi communis sit, improbat, cum multis infra, n. 33. sub n. 6. verf. Nam & hic quintus casus, ubi latius D. Covar.

Ad Num. 2.

2 Feminas posse graviora vulnera, quam viros absque vitæ amissione sustinere, sentiunt non pauci, Tiraquel. de legib. connubial. 9. n. 225. Marfil. in repetit. rubric. col. 83. verf. Sed ego incidere; C. de

probat. Signorol. conf. 67. col. 2. verf. Item intentio mariti. Ludovic. Bolognet. in addit. ad Guidon. Zuza. in tract. de torment. col. 3. & notant communiter Scribentes in l. nihil interest 32. ff. ad leg. Jul. de adul. à quibus dissentit D. Cov. de spons. p. 2. c. 3. §. 4. n. 18. quoniam compertum est foeminae Masculum animi, & corporis viribus prævalere ut constat ex Aristot. lib. 9. de histor. anim. cap. 1. & de gener. lib. 4. c. 6. Tiraq. supra, à n. 55. Plin. natur. histor. lib. 11. c. 48. Menoch. d. lib. 6. præf. 51. nu. 20. Joan. Lecirier. de primogenit. lib. 1. quest. 11. nu. 3. Pacian. d. c. 8. à n. 6. Gomez Vajo supra, n. 2. Sanch. de mar. lib. 7. disp. 24. n. 8. & Ovid. ad Leandrum cecinit ita.

Fortius ingenium suspicor esse viris, Ut corpus teneris sic mens infirma puellis.

Quod ad eum verum est, ut etiam in rebus inanimatis hujusmodi differentia quoad fortitudinem constituitur, ut in magnete, palma, hedera, & similibus, Plin. lib. 36. cap. 26. Pacian. d. cap. 8. à num. 9. (nam in omnibus, quæ natura gignit, utrumque sexum reperiunt, sentiunt Plin. lib. 13. capit. 4. Volsterran. in lib. 26. Philologi.) siquidem quæ masculini sexus sunt, vi, ac magnitudinè superant foemina: sed hæc sexus distinctio non à natura provenit, secundum quam masculus est ille, qui generat, & foemina, in qua generatur, quod in inanimatis verificari nequit: est tamen ab hominibus inventa, qui ad similitudinem animalium, in sua specie quæ prævalent, mares; & quæ inferiora sunt, foeminas nuncupant: quod adnotarunt Cæc. Rhodig. lib. 20. lectio. antiquar. cap. 34. Pacian. ubi proximè, n. 18. Pet. Greg. syntagm. lib. 47. cap. 11. num. 15.

Ex hoc, in jure multa sunt statuta; nam si eodem partu masculus, ac foemina edantur, nec appareat quis prior prodiverit in lucem, mas intelligitur præcessisse l. 12. ibi: Edezzimos, que si elimo es varon, è el otro fembra, que debemos entender, que el varon salio primero, tit. 32. part. 7. Pacian. d. lib. 2. cap. 11. n. 10. Joan. Lecirier. supra. Bald. in l. idem erit. in princip. ff. de stat. homin. Bart. in l. si ita fuerit §. ult. ff. de reb. dub. Gom. Vai. supra, Guid. Pap. de præsumpt. col. 3. verf. Item si in utero, Dec. in l. 2. n. 47. ff. de reg. jur. Tiraquel. in dist. l. 1. n. 59. 67. 68. Ant. Gom. in l. 40. Taur. n. 68. verf. Item etiam dico, Menoch. d. præf. 51. n. 22. & 23. Donel. in d. l. si ita. §. si quamvis non omnes hanc præsumptionem admittant, ut videre licet apud Menoch. ubi proximè n. 21.

Hinc etiam oritur, ut si pro eodem crimine vir, & foemina sint torquenti, incipi ab illa tanquam à fragiliori debeat; ut citius, ac facilius veritas detegatur, Pacian. d. c. 8. n. 12. Paz in praxi. tom. 1. part. 5. c. 3. §. 1. n. 58. Tiraquel. supra, d. l. 9. n. 134. Gandin. in tractat. de malefic. rubric. de q. & torment. col. 2. Quid. Zuza eod. tract. col. 4. verf. Quo ordine, D. Covar. in d. §. 4. n. 17. 18. Greg. Lop in 5. glof. 2. tit. 30. part. 72. Pat. de Put. de syndicat. verb. fortuna §. V. fo de iudiciis circa medium, Tiraquelus tamen ubi proximè multa refert de foeminis in tortura constantissimas, sed id præter naturam sexus contigit; ut ipse advertit.

Constat igitur, nulla ratione defendi posse, virum, & foeminam paribus vulneribus affectos, hanc illi supervicturam; Restat modò, ut textui in d. nihil interest, quo ea assertio nititur, satisfaciamus; cui D. Covar. d. n. 18. respondet, ibi non apparere, utrumque pariter fuisse percussu. Sed adhuc adversarii urgebunt quærentes, cur Consultus proposuit, adulteram non occubuisse, adultero perempto, cum in utrumque patet æquali impetu irrueret? etenim secundum virilem fortitudinem adulter potius supervivere præsumeretur, sed Legislator asserit, adulteram